

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΚΡΟΥΣΕΙΣ

Ἐξασκῶ ἐπιρροήν.

Βάρος τι ἔχω εἰς τὴν συνείδησιν· φοβοῦμαι μήποτε πρῶτος ἐγώ, νεώτατος ἔτι καὶ θέλων νὰ κάμω ἐπίδειξιν εὐμαθείας, μετέφρασα τὴν γαλλικὴν φράσιν *exercer de l'influence*, ἐξασκῶ ἐπιρροήν, τοῦθ' ὅπερ τρέχει ἕκτοτε λεγόμενον οὕτω καὶ γραφόμενον. Ὡς ἀμαθέστερος ἢ ὅσον σήμερον, ἤμην τότε ἰκανὸς νὰ ἐμπέσω εἰς τοιαύτην τύφλαν. Πταίει ὁμως καὶ τὸ γαλλοελληνικὸν Λεξικὸν τοῦ κειροῦ ἐκείνου, τὸ ἐν Ἀθήναις ἐκδοθὲν μετὰ τὸ τοῦ Ζαλίκογλου, καθότι τὴν λέξιν *influence* ἐξηγεῖ, πρὸς ταῖς ἄλλαις σημασίαις, καὶ ὡς ἐπιρροήν.

Βραδύτερον εἶδα, ὅτι *influence* σημαίνει πᾶν ἄλλο ἢ ἐπιρροήν. Ἐπιρροήν ὅταν οἱ Γάλλοι θέλουν νὰ εἴπωσι, λέγουν *flux, innondation*, διότι πράγματι ἡ λέξις ἐπιρροή σημαίνει καὶ παρ' ἡμῶν τρέξιμον ὕγρου, πλημμύρισμα, ἐν γένει δὲ αὐξήσιν, περίσσειαν, συρροήν τέλος πάντων, (ἴδε συγγραφεῖς καὶ λεξικά) καὶ ὅχι ὅ,τι σήμερον θέλομεν νὰ σημαίη. Διατί λοιπὸν ἀντὶ τοῦ ἐξασκεῖ ἐπιρροήν νὰ μὴ λέγωμεν τὸ ἀπλούστατον ἐπιδρᾶ; ἢ τὸ ἀριστον καὶ σαφέστατον, ἰσχύει παρὰ τινι; Διατί ὅχι; δατί νὰ καθιστάμεθα καὶ σκοτεινοὶ καὶ σόλοικοι λέγοντες ἐξασκεῖ πλημμύρισμα ἢ συρροήν, ἀφοῦ ἐπιρροή σημαίνει τὸ αὐτὸ ὡς συρροή;

Υπάρχει καὶ λέξις ἐπήρεια· ἀλλ' αὕτη σημαίνει ἐπίπληξιν, φοβερισμόν, κακολογίαν, ὕβριν, ἐπιβουλήν, διαβολήν, χαιρεκακίαν, περιφρόνησιν· ἐν γένει δὲ πείραξιν, βλάβην, ζημίαν· ὥστε τὸ ἐπηρεάζω μόνον ἐπὶ κακοῦ λέγεται· δὲν δύναται μὲν νὰ εἴπη τις ὅτι αἱ εὐχαι τοῦ δεῖνος ἀγίου ἐπηρεάζουν τὸν Θεόν, δύναται δὲ νὰ εἴπη ὅτι ὁ διάβολος ἐπηρεάζει τὸν ἄνθρωπον.

Μεγάλως ὑπολήπτομαι τὸ ἑλληνογαλλικὸν λεξικὸν τοῦ *Planche*. Πῶς ἐρμηνεύεται ἐν αὐτῷ ἡ λέξις *influence*; Πρῶτον, ῥοπή· *cette considération peut être d'une grande influence pour nous faire croire qu'il est immortel*· μεγάλην ἂν ἔχει καὶ τοῦτο ῥοπήν εἰς πίστιν τῆς αὐτοῦ ἀθανασίας. Δεύτερον, ἰσχύς· *avoir beaucoup d'influence auprès de quelqu'un*, πλεῖστον παρὰ

τινι ἰσχύω. Τρίτον, *ascendent*, ἦτοι ἀξίωμα· *homme qui a une grande influence*, μεγίστου ἀξιωματος ἀνὴρ. Τέταρτον δέ, ἀστροβλησία· *frappé d'une influence maligne*, ἀστροβλητος.

Ἐπειτα, παρὰ τῷ αὐτῷ γάλλῳ λεξικογράφῳ τὸ ῥῆμα *influencer* ἐρμηνεύεται ψυχαγωγῶ· *influencer le peuple*, δημαγωγῶ· *influencer par de douces paroles*, τὸν δῆμον παραμειλίσσω, ῥῆμα καὶ τοῦτο ὠραῖον καὶ χρησιμώτατον, καὶ ὅμως ἀχρηστον μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῖν.

Καὶ τὸ *influer* ἐρμηνεύεται ῥοπήν ἔχω πρὸς τινα· *cela influence beaucoup sur la vie*, τοῦτο εἰς τὸν βίον μεγίστην ἔχει ῥοπήν. Ῥοπήν λοιπὸν ἢ ἰσχύν, καὶ ὄχι πλέον ἐπιρροήν· ἀλλ' ἂν καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα ἐξακολουθῇ τις νὰ γράφῃ ἐξασκῶ ἐπιρροήν, ἐγὼ πλέον διὰ τῆς ἐξομολογήσεώς μου ἐξηγόρασα τὴν ἀμαρτίαν μου.

Ἡννόουν.

Καὶ μεθ' ὅλας τὰς γλωσσικὰς παρατηρήσεις τῶν ἀρμοδίων, ὅσας ἀνευρίσκων ὀρθὰς σπεύδω τὸ ἐπ' ἐμοὶ νὰ παραδέχωμαι, αἰείποτε διορθούμενος, οἱ πολλοὶ ἐμμένουν εἰς τὰ προφανῶς ἐσφαλμένα, οἶονεὶ καὶ ἐν γνώσει διαστρεβλοῦντες τὴν γλῶσσαν. Δὲν παύουν γράφοντες ἐννοῶ, Ἡννόουν, ὡς ἂν εἶδει νὰ γράφωμεν ἐνδιατρίβω ἩΝδιέτρίβον, ἐμβάλλω ἩΜβάλλον, ἐμβάινω ἩΜβαῖνον, ἐνδημῶ ἩΝδήμουν.

Ἄλλ' ἂν τοῖς φαίνεται ἔτι δύσπεπτον τὸ ὀρθὸν ἐνενόουν, δικτὶ μᾶλλον δὲν μεταχειρίζονται τὸ ἀπλοῦν νοῶ, ἐνόουν; Θέλομεν ἀρᾶ γε νὰ καταγελωσῶν ἡμᾶς οἱ ἐπιόντες, λέγοντες ὅτι ἀπὸ τῆς παλιγγενεσίας τοῦ Ἔθνους ἢ πρόθεσις ΕΝ, προτιθεμένη εἰς τὸν παρατατικὸν τῶν ῥημάτων ἐπάθεν αὐξῆσιν; Προφανέστατον ὅτι ἡ τοιαύτη αὐξῆσις εἶνε ὑπερτροφία· ἡ δὲ ὑπερτροφία νόσος.

Ἀπαρτία.

Τί δὲ περὶ τῆς λέξεως ταύτης, ἣν ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ εἰσήγαγεν εἰς τὸν περίβολόν της καὶ ἐθεσμοθέτησεν εἰς σημασίαν ἀντιστρατευομένην πρὸς τὰ θέσμια τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης;

Ἀπαρτία! —Καὶ σημαίνει τοῦτο; ὅτι εὐρίσκονται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βουλευτηρίου τόσοι βουλευταί, ὅσους ὁ νόμος ἀπαιτεῖ πρὸς ψηφοφορίαν!

Ἄ, πατέρες τοῦ Ἔθνους, τῆς δὲ φωνῆς του μητρυαί! Μέγα λάθος· κακίστη παράκρουσις. Ἄν ἀρχαῖός τις Ἕλληνα παρευρίσκετο ἐν μέσῳ ὑμῶν, καὶ ἤκουεν ἀχομεν ἀπαρτίαν, θὰ παρετῆρει γύρω καὶ παρὰ τοὺς πόδας του, ζητῶν νὰ ἴδῃ ποῦ τὰ ἐργαλεῖα ἢ ποῦ τὰ

σκεύη, ποῦ οἱ ὄδοιπορικοὶ σάκκοι, οἱ μάρσιποι δηλαδὴ καὶ τᾶλλα τὰ καλαμπαλίκια, ὧν παρόντων ἀπαιτεῖ ὁ νόμος νὰ συνεδριάζωσιν οἱ βουλευταὶ ; Διότι ἀπαρτία οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ἀποσκευὴν (bagage), καὶ τὰ πρὸς ὄδοιπορίαν ἐπιτήδεια (équipage de route).

Ἄν οἱ βουλευταὶ ἤθελον νὰ εἴπωσιν ὅτι εἶνε ἄρτιοι, καθ' ἃ ἀπαιτεῖ ὁ κανονισμὸς, ἢ ἀνάρτιοι, τότε μάλιστα. Ὡστε ἀρτιότης εἶνε ὅ,τι ἐξυπακούουν λέγοντες ἀπαρτίαν. Ἀλλὰ τώρα τίς τολμᾷ νὰ ἐξεγερθῆ κατὰ τῆς ἀπαρτίας καὶ ὑπὲρ τῆς ἀρτιότητος, ἀφοῦ ἐπήραν πλέον οἱ ποταμοὶ ; Ἄς τρέχῃ ὁ ὄδοιπόρος μετὰ τῆς ἀπαρτίας του, ἐν ἣ καὶ τὸ ἀλεξίβροχον καὶ ἡ βακτηρία καὶ ἡ καπνοσύριγξ αὐτοῦ, ἄς συνεδριάζωσι δὲ καὶ οἱ βουλευταὶ ἡμῶν ἐν ἀπαρτίᾳ, ἦτοι ἐν θρονίοις καὶ μελανοδοχείοις καὶ γραφίσι, ἀφοῦ ταῦτα καὶ μόνα ἔχουν ἐκεῖ νὰ δεῖξωσιν ὡς ἀπαρτίαν των.

Εὐχαρίστησις.

Τίς ἐπενόησε τὴν λέξιν εὐχαρίστησιν ; Ἐξάπκντος οὗτος δὲν θὰ ἐνθυμήθη ὅτι ἦτο περιττὴ ἢ δημιουργία του, ἀφοῦ ὑπάρχουν λέξεις εὐχαριστία, χαρὰ, εὐφροσύνη.

«Δέχθητε τὰς εὐχαριστήσεις μου» ἀντὶ «τὰς εὐχαριστίας μου!» ἢ «ἔχω εὐχαρίστησιν.» Ἄλλ' εἰπέ ἀντὶ τούτου τὸ κοντὸν «χαίρω,» καὶ ἐξέφρασες ὅ,τι ἤθελες.

Ποῦ καλῶ ! ἀκούω τινὰ λέγοντα· ἀλλὰ θέλοντες νὰ εἴπωμεν «πάρε αὐτὸ τὸ χαβιάρι καὶ θὰ εὐχαριστηθῆς», πῶς νὰ λέγωμεν ἀντὶ τούτου ; — Νὰ λέγωμεν τὸ ἀπλούστατον «πάρε αὐτὸ τὸ χαβιάρι καὶ θὰ σὲ ἀρέσῃ, θὰ σὲ ἀρέσῃ πολὺ, θὰ τὸ εὐρῆς ἐξαίρετον, θὰ σὲ ἰδῶ καὶ θὰ μὲ ἰδῆς, θὰ τὸ εὐρῆς κάλλιστον», ἢ τὸ ἀσύνηθες μὲν ἀλλ' ὄντως εὐφραντικὸν «θὰ σὲ εὐφράνῃ, θὰ σὲ ὑπερευφράνῃ» (ἂν ἀγαπῶμεν τὴν ὑπερβολὴν). — «Φάγετε καὶ εὐφράνθητε», δὲν ἠκούσατε ποτὲ ἐπ' ἐκκλησίαις ; Οὔτε τὸν Δαυὶδ λέγοντα «καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου ;»

Ἐν ταῖς Δειπνοσοφισταῖς ἐγείρεται τις τῶν συνδαιτυμόνων φέρων ἀναχειρὰς τὸ ποτήριον πλήρες οἴνου, καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους προσκαλῶν αὐτοὺς ἵνα συμπῶσιν, «ὁ πλεῖστα πίνων πλεῖστα καὶ εὐφρανθήσεται.» Δὲν λέγει «καὶ εὐχαριστηθήσεται.» Ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ εἴπῃ εὐχαριστηθήσεται ; Μήποτε ὁ οἶνος λέγει «εὐχαριστῶ» εἰς τὴν καρδίαν τὴν ὁποίαν δροσίζει, ἢ ἡ καρδία μᾶλλον πρέπει νὰ τὸ λέγῃ εἰς τὸν οἶνον, δροσιθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ ; Εὐχαριστία, εὐχαρις, εὐχάριστος, εὐχαριστήριος, εὐχαρίστως, καὶ· ἀλλὰ λέξις εὐχαρίστησις δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ· καὶ τί λοιπὸν τὴν θέλομεν, ἀφοῦ, ὡς εἶδομεν, ἔχομεν ἀντιστοίχους ἄλλας ; Ἀντὶ δὲ τῆς satisfaction, ὡς ἐν παραδείγματι, j'ai la satisfaction d'avoir

bien passé ma vie, δυνάμεθα νὰ λέγωμεν «ἀπολαύω τῆς συνειδήσεως ὅτι καλὸν ἐβίωσα βίον.» Demander satisfaction «λόγον παρὰ τινος ἀπικτιῶ» ἢ, ἂν θέλετε, «ζητῶ ἰκανοποίησιν.» Faire satisfaction, ἀποδίδω τινὶ τὴν ἀξίαν.» Tirer satisfaction d'un ennemi, «τιμωρῶ τὸν ἐχθρόν.»

Καὶ εἰς τοὺς ἐναρκτηρίους λόγους, οἵτινες δίδονται εἰς τὸν βασιλέα ἵνα ἀπαγγεῖλῃ ἐν τῇ Βουλῇ, πολλάκις ἀνέγνωσα, — «Κύριοι βουλευταί, μετὰ χαρᾶς βλέπω ὑμᾶς συνηγμένους, καὶ μετ' εὐχαριστήσεως, κτλ.» Τίς ἢ χαρὰ, γνωστὸν τοῦτο· ἀλλὰ τί ἄλλο θέλει νὰ σημάνη μετὰ τὴν χαρὰν ἢ εὐχαρίστησις; Ἄν οἱ συντάκται τοῦ βασιλικοῦ λόγου θέλουν ν' ἀποφεύγωσι τὴν ἐπανάληψιν τῆς αὐτῆς λέξεως, «μετὰ χαρᾶς τοῦτο καὶ μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνο», δύνανται νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὸ ἄσμενος· οἷον «ἄσμενος βλέπω ὑμᾶς, καὶ μετὰ χαρᾶς (τοῦτο κ' ἐκεῖνο)».

Ἄσεβες εἶνε τὸ νὰ ἐκτρέπωμεν εἰς ἀκυρολογίαις καὶ σολοικισμοὺς τὴν φωνὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στέμματος, πρὸς ὃ λαλοῦν προσβλέπει μετὰ σεβασμοῦ καὶ ὃ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης Ἕλληνα, παραπειθόμενος ὅτι καλῶς ἐλέγχθη ὅ,τι ἐλέγχθη ἐν Ἀθήναις, ἤτοι ἐν τῇ ἐστία τῆς ὀρθοτάτης τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων φωνῆς.

Ἄπλετον φῶς.

Ἀληθῶς, ἐν Ἀθήναις ἀγαπῶμεν τὰ ὑπερβολικὰ σχήματα. Θέλοντες νὰ εἴπωμεν «πολὺ μὲ ἀρέσκει» λέγομεν «μὲ ἀρέσκει τρομερά.» Πρὸς δὲ καὶ ἂν πολὺ ἀγαπῶμεν, λέγομεν «ἀγαπῶ τρομερά.» ἐνῶ ἀγάπη τρομερά, ὁμολογητέον, δὲν εἶνε πλέον ἀγάπη, ἀλλὰ λύσσα· καὶ εἰς τοιαύτην λυσσῶδη ἀγάπην ἀμφιβάλλω ἂν ὑπάρχῃ ὁ εὐαρεστούμενος· τὸ κατ' ἐμέ, θὰ ἐπροτίμων τὸ νὰ μὲ ἀποστρέφεται τις, τοῦ νὰ μὲ ἀγαπᾷ μέχρι τρομάρας. Οὕτω καὶ πλεῖστοι ὅσοι, θέλοντες νὰ παραστήσωσιν ὅτι ὑπάρχει που φῶς πολὺ, φῶς ἄφθονον, ἄπειρον τέλος πάντων φῶς, λέγουν ὅτι ὑπάρχει ἄπλετον φῶς· δηλαδὴ φῶς πλείοτερον τοῦ ἀπείρου· ἐνῶ ὅταν τὸ φῶς ἦναι ἄπλετον, δὲν ὑποφέρεται, δὲν τέρπει πλέον τοὺς ὀφθαλμοὺς· εἶνε τόσον δυνατὸν, ὥστε τοὺς τυφλῶνει. Ἄπλετον σημαίνει ἀπλησίαστον, ἀπρόσιτον. Ἄτένισε εἰς τὸν ἥλιον· ἀντέχει ἢ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ κατὰ τοῦ φωτός του; ὄχι· διατί; διότι τὸ φῶς ἐκεῖνο εἶνε ἄπλετον. Τοιοῦτο φῶς ἂν ὑπῆρχε ἐντὸς θαλάμου, θὰ ἠνάγκαζε τὸν ἀνοιξαντα τὴν θύραν τοῦ θαλάμου ἐκείνου, μόλις ἰδόντα, νὰ κλείσῃ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν θύραν τάχιστα, καὶ νὰ βάλῃ τὰς φωνάς, ὅτι ὁ θάλαμος ἐκεῖνος εἶνε ἀπλησίαστος, εἶνε φοβερός, φλέγεται!

Τοῦτο λοιπὸν συμβαίνει ὅπου τὸ φῶς εἶνε πλέον ἢ ἄφθονον. Καθίσταται ἄπλετον (ἐκ τοῦ πίλναμαι, πλησιαίω, οὐχὶ δὲ ἐκ τοῦ πῖμ-

πλημι, πληρῶ) καὶ ἄρα φοβερόν, — ἐκτὸς ἂν, κατὰ τὰς μαγίσσας τοῦ Σαϊκεσπέρου, τὸ φρικῶδες εἶνε ὠραῖον, τὸ δ' ὠραῖον φρικῶδες. Ἄν παρήγετο ἐκ τοῦ πύμπλημι, τὸ στερητικὸν α θὰ ἐσήμαινε τὸ ἐναντίον τῆς πληρότητος ἐν τῇ λέξει ἄπλετον.

Τώρα, τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, καὶ μόνον ὅσον τοῦ ἡλίου ἂν ἦνε, δίκαιον εἶχον οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πατέρες νὰ τὸ ὀνομάσωσιν ἄπλετον, ἦτοι ἀπλησίαστον· φαντάσθητε δὲ ἂν ὑπερβαίνῃ καὶ τὸ τοῦ ἡλίου! Καὶ ὄντως ἐκεῖνο θὰ εἶνε «τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον!»

Ἄλλ' οὕτω καὶ ἄπλετος χιών, καὶ ἄπλετος κονιορτός, καὶ ἄπλετον ὕδωρ, καὶ ἄπλετος μάχη. Ἄπλετος χιών εἶνε ἡ τοῦ Κιμποράζου ἢ τῶν Ἰμαλαίων, ἐν ὧρα χειμῶνος μάλιστα· φοβερὰ ἡ χιών ἐκεῖνη καὶ ἀπρόσιτος. Ἄπλετον ὕδωρ, ὁ καταρράκτης τοῦ Νιαγάρα· φοβερόν καὶ τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο καὶ ἀπρόσιτον. Ἄπλετος μάχη, ἡ τευταία σκηνὴ τῆς ἐν Οὐατερλούη· φοβερὰ πρὸς τὰ λείψανα τῆς μεγάλης στρατιᾶς τοῦ Βοναπάρτου καὶ ἀπρόσιτος. Τὸν κονιορτὸν ἐλησμώνουν. Ἄπλετος κονιορτός, ὁ τῶν Ἀθηνῶν (μὴ πρὸς βάρους τῶν συγκατοίκων) ὅταν πνέῃ σφοδρὸς ἄνεμος ἐπὶ τῶν ἀκαταβρέκτων λεωφόρων· φοβερός καὶ ὁ κονιορτός οὗτος καὶ ἀπρόσιτος.

Τοῦτο εἶνε τὸ μόνον ἀληθῶς ἄπλετον ἐν Ἀθήναις· ὥστε ἂν ἡ λέξις ἄπλετος ἀρέσκη ὡς εὐφωος, καὶ διὰ τοῦτο λυπούμεθα νὰ τὴν ἀφίσωμεν εἰς ἀχρησίαν, ἔχομεν διὰ ποῖον πρᾶγμα νὰ τὴν φυλάξωμεν, καὶ χρειᾶς τυχούσης νὰ τὴν μεταχειριζώμεθα.

Ἄλλὰ δι' αὐτό, καὶ μόνον δι' αὐτό.

Σκέφθητε τώρα τί δύναται νὰ δηλοῖ καὶ τό, ὡσαύτως ἀπαντῶν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ, ἄπλετος γέλωσ· γέλωσ ἀπρόσιτος, ἀπλησίαστος· καὶ διατί ἀπλησίαστος; διότι ἴσως ὁ γελῶν τοιοῦτον γέλωτα γελᾷ τοσοῦτον, καὶ γελᾷ εἰς τρόπον ὥστε ἀδύνατον ἄλλος νὰ τὸν πλησιάσῃ, χωρὶς νὰ καταρατισθῇ ἐκ τῶν πτυελισμῶν αὐτοῦ. Διὰ τί ἄλλο ὁ γέλωσ ἀνθρώπου δύναται νὰ ἦνε φοβερός καὶ ἀπλησίαστος;

Μὴ θέλουν νὰ εἰπωσιν ἄσβεστος, ἀτελεύτητος, ἀκράτητος, ἀκατάσχετος, πλατύς, ἀναγκαστικός, σπασματώδης γέλωσ;

Σπάταλος.

Ἡ λέξις ἄσωτος σχεδὸν ἐλησημονήθη· τὴν ἐξεθρόνισεν ἡ λέξις σπάταλος, ἀλλὰ παραμορφωμένη, καθὼς τὴν βλέπετε, ὑπὸ εὐρωῆτος, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ ἀρχαῖα ἀγάλματα, ἅτινα, μετὰ δυσχίλια ἐτη ἀνορυττόμενα ἐκ τοῦ χώματος, μόλις διακρίνονται ὅποια εἶνε τὴν τέχνην. Ἐγενεῖ σπάταλος ὁ σπαταλός, ὡς καὶ τὸ θηλυκὸν αὐτοῦ, ἡ σπαταλή, καὶ τὸ οὐδετερον, τὸ σπαταλόν· παρωξυτονήθη δηλαδὴ τὸ ὀξυτονούμενον· οἶονεὶ κατέστη ἄπαλος ὁ ἀπαλός καὶ ἀπάτηλος ὁ ἀπατηλός.

Ὅπως δὴ ποτε, ἠδύναντο καὶ οἱ δύο νὰ συνυπάρχωσιν, ὅ, τε ἄσωτος καὶ ὁ σπαταλός· ἕκαστος εἶχε τὸν ἴδιον αὐτοῦ χαρακτήρα, ὁ μὲν καταδαπανώμενος εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ κραιπαλῶν καὶ χαρτοπαικτικῶν καὶ τρέχων εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπώλειαν ἀνευ ἐλπίδος σωτηρίας, ὁ δὲ δαπανηρὸς μὲν καὶ πολυτελής καὶ τρυφηλός, ἀλλὰ καὶ σώζων φιλοτίμως τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν.

Ἴδὲ ὅμως τὴν κακίαν τοῦ κόσμου· ἐνῶ εἰς τοῦ σπαταλοῦ τὴν οἰκίαν ἐξαπλώνουν πολλοὶ τὴν ἀρίδαν τῶν ἐπὶ τῶν μαλακῶν καὶ χρυσοφάντων δαπέδων του, τρώγοντες εἰς τὴν τράπεζάν του τὰς πολυτίμους χελιδονοσφαλεὰς τῶν Σαλαγγανίων νήσων καὶ ἀκρατοποιοῦντες τὸ περίφημον δάκρυ Χριστοῦ (lacrima Cristi), παρακρούουσαν κακεντρεχῶς ὀπίσω του τὸ ὄνομά του, ἀναβιβάζοντες τὸν τόνον ἀπὸ τῆς ληγούσης εἰς τὴν προπαραλήγουσαν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἄσωτου. Ἐκεῖνος τονίζεται ἄσωτος, τονίζεται καὶ οὗτος σπάταλος ἀπὸ σπαταλοῦ.

Τὸ δὲ χερίστον, καὶ ἐξομοιοῦται ὁ γλυκὺς Σπαταλὸς πρὸς τὸν ἄγριον Πάτταλον· οὗτος Πάτταλος, ἐκεῖνος Σπάταλος, ἔπαρε τῶρα τὸν ἕνα, κτύπα τὸν ἄλλον· ποῖος θὰ ἐκκρούσῃ τὸν ἕτερον; Δὲν εἶνε διόλου ζήτημα ὅτι πάτταλος ἐκκρούει πάτταλον ἐν παντὶ καιρῷ, ἐνῶ σήμερον κατήντησε ζήτημα, καὶ δεῖνὸν μάλιστα, ἂν δύναται νὰ ἐκκρούσῃ πάτταλος σπάταλον. Τόσον ἴγιερά καὶ οὗτος ἐβρίζωσεν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ, ὥστε «προτιμῶ» μὲ εἰπέ τις φίλος δημοσιογραφῶν, «νὰ διατμηθῶ λέπαθνα, τοῦ νὰ γράψω ποτὲ ἀντὶ τοῦ σπατάλος, σπαταλόϛ.»

Ἄτομον.

Μακκρία ἡ ὥρα ὅτε ὑπῆρχεν εἰς ἡμᾶς ἄχρηστος ἡ λέξις ἄτομον, ἀντὶ δὲ νὰ λέγωμεν τόσα ἄτομα, ἐλέγομεν τόσαι ψυχαί! Τότε ἐγινώσκομεν τί ἐλέγομεν, ἐνῶ τῶρα, ζητήσαντες νὰ εἰπωμέν τι ὀρθότερον, τὰ ἐχαλάσαμεν. «Ἐπνίγησαν τόσα ἄτομα» ἀντὶ τοῦ «ἐπνίγησαν τόσαι ψυχαί.»

Ἄλλ' ἄτομον τί σημαίνει; Φέρε σκεψόμεθα. Ἄτομον σημαίνει ἄτμητον, ἐλάχιστόν τι μῦριον ὕλης ἀνεπίδεκτον τομῆς, ἀδιαιρέτον εἰς δύο. Ὑπάρχει καὶ ἀρχαία ῥῆσις «ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄλων ἀτόμους.» Ὅλων τῶν πραγμάτων ἡ ἀρχή, τὸ πρῶτον μῦριον δηλαδὴ, ὑπῆρχεν ἄτμητος, ἀδιαιρέτος· ἡ ἀρχὴ τοῦ τε ἀνθρώπου, καὶ τοῦ ἐλέφαντος, καὶ τοῦ ψύλλου. Πῶς ἕκτοτε ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἀναπτυχθεὶς ὡς ἀνεπτύχθη, ἔμεινε ἄτομος, ἐνῶ καὶ ὁ ψύλλος τέμνεται εἰς δύο, τοῦτο εἶνε τὸ παράδοξον.

Τὸ κατ' ἐμέ, διῆσχυρίζομαι ὅτι ἡ λεμητόμος, ἐμὲ (ὅστις εἶμι κ' ἐγώ

ἄνθρωπος) τέμνει, ἂν θελήσῃ, εἰς δύο τοῦλάχιστον. Καὶ ἐπὶ τῶν τροχιῶν δὲ σιδηροδρόμου ἂν ἐξέπιπτα, θὰ ἐτεμνόμεν καὶ εἰς δύο, καὶ εἰς τρία ἕως· ἐνδεχόμενον καὶ εἰς τέσσαρα καὶ εἰς πέντε. Καὶ πῶς λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἄτομον, ἤτοι ἄτμητον; Ἡ, ἂν ἐξυπακουέται ὡς ἄτομος ἢ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις ἀληθῶς δὲν δύναται νὰ διαيرهθῇ εἰς δύο (καὶ ἀφίνομεν τοὺς ἐραστὰς νὰ τὸ λέγουν), τότε καὶ τὰ τετράποδα ζῶα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἰχθύες, καὶ αὐτὰ τὰ ὄστρακα τῆς θαλάσσης, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην, θὰ ἦσαν ἐπίσης ἄτομα. Τὸ δὲ περιεργότερον, καὶ τὰ λεγόμενα ἔντομα (ἐπειδὴ ἔχει τὸ σῶμά των τομὰς) θὰ ἦσαν ἄτομα καὶ ταῦτα, καίτοι ἔντομα.

Ὑποπτεύω μὴ ἢ σημάσια τοῦ ἀτόμου ὡς ἀνθρώπου ἐλήφθη ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου, ἔνθα (ἐν κεφ. ιε', πρὸς τὸ τέλος) λέγεται ὅτι «Πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα· πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι» καὶ ἄρα, ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἀποστολικὸν λόγον τοῦτον, ὅταν ἠχησῇ ἢ σάλπιγξ τῆς δευτέρας πικρουσίας, μέλλουν τὰ σώματα ἡμῶν νὰ μεταμορφωθῶσιν εἰς ἓν ἄτομον, δηλαδὴ εἰς ἓν μόνον ἀδιαίρετον ἕνεκα τῆς μικρότητός του, φαίνεται ὅτι ἀπὸ τοῦδε θεωρούμεθα καὶ λεγόμεθα ἄτομα.

Ναί, ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἐγίναμεν. Ἔχετε ὑπομονήν· ἄς ἀκουσθῇ ἐκεῖνη ἢ σάλπιγξ, καὶ τότε γινόμεθα, Θεοῦ θέλοντος· ἀλλὰ τότε μόνον.

Τὰ λατινικὰ ἔθνη ὀνομάζοντα καὶ αὐτὰ τὸν ἄνθρωπον *individuo*, *individu*, πρῶτα ἕως ἐπρόλαβον, τίς οἶδεν εἰς ποίους καιροὺς θρησκομανίας, νὰ κάμωσιν ἀπὸ τοῦδε τὸν ἄνθρωπον ὅ,τι θὰ τὸν κάμῃ ἢ σάλπιγξ τοῦ ἀρχαγγέλου. Ἀληθῶς, *individu* σημαίνει κατὰ λέξιν ἀδιαίρετον, καὶ ἐπειδὴ ἀδιαίρετον εἶνε τὸ ἄτομον, πιθανὸν ὅτι οἱ ἐξ ἡμῶν μεταφρασταὶ ἀντικατέστησαν εἰς τὴν λέξιν ἀδιαίρετον, ἥτις ἐφάνη εἰς αὐτοὺς προφανῶς ἀνοίκειος, τὴν λέξιν ἄτομον. Ἀλλ' ὅμως οἷτε Γάλλοι καὶ οἱ Ἰταλοὶ τὸ ἄτομον, ἤτοι τὸ ἐλάχιστον τῆς ὕλης μόνον, τὸ ὅποσον δὲν τέμνεται, ὀνομάζουσι ἄτομον (*atome*) ὡς καὶ ἡμεῖς, μὴ ἐξυπακούοντες ἐν τούτῳ τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἡμεῖς.

Τί λοιπὸν νὰ λέγωμεν; ψυχαί; ἀλλ' ἔστιν ὅτε δὲν ἀρμόζει νὰ εἰπωμεν ψυχαί. Παραδείγματός χάριν· «Εἰς τὴν τράπεζαν ἐκαθήμεθα τόσαι ψυχαί»; ἢ «Εἶδα διὰ νυκτὸς καθ' ὁδὸν δύο ψυχὰς ὑπόπτους»; Δὲν μ' ἔρχεται.

Τότε λοιπὸν, λέγε «Εἰς τὴν τράπεζαν ἐκαθήμεθα τόσοι συνδυασι-
τυμόνες, ἢ τόσα πρόσωπα,» ὡς καὶ οἱ Γάλλοι λέγουν *tant de per-
sonnes*· καὶ «Εἶδα διὰ νυκτὸς καθ' ὁδὸν δύο ὑποκείμενα ὑπόπτα·»
ἢ μᾶλλον λέγε τὸ ἀπλούστερον καὶ ὅμως σαφές «δύο τινὰς ὑπόπτους»

καὶ εἰς τὴν τράπεζαν ἐκαθήμεθα τόσοι· δέκκ, δώδεκα, δεκατρεῖς· (μὴ ὅμως δεκατρεῖς, διότι εἶνε ἀριθμὸς ἀπαίσιος τὸ δεκατρία, (τὸ πτωχὸν δεκατρία, τὸ ὁποῖον, ἂν ἔλειπεν, ἀγνοῶ τίς ἀριθμὸς θὰ ἀνεπλήρου τὸ κενὸν τὸ μεταξὺ τοῦ δώδεκα καὶ τοῦ δεκατέσσαρα· ἀφοῦ δὲ 14 δὲν γίνεται, οὔτε 114, οὔτε 1114, οὔτε, οὔτε, ἂν δὲν διέλθωσιν ἀπὸ τοῦ 13, περιλαμβανομένου εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἄνω τῶν 12, ἀριθμούς, φρόνιμον εἶνε οὐδὲν συμπόσιον νὰ διδεται εἰς πλείους τῶν 12, πρὸς βεβίαιαν ἀποφυγὴν τοῦ ἀπαίσιου, 13 ἀριθμοῦ, ὡς καὶ οὐδὲν δωμάτιον ξενοδοχείου νὰ ὑπερβαίῃ τὸν ἀριθμὸν 12.)

Κλείω τὴν παρένθεσιν, συγγνώμην διὰ τὸ παροδικὸν αὐτῆς ἐξαί-
τούμενος, προκειμένου περὶ ἀτημάτων καὶ ἀδικαιρέτων.

Παιανίζω.

Καὶ ἄλλοτε μ' ἐδόθη ἀφορμὴ λόγου ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ ῥήματος τούτου, ὅτι κακῶς ἐρμηνεύεται σήμερον· ἀλλὰ δὲν ἔπεισα, ὡς φαίνεται, τοὺς δημοσιογραφοῦντας ἀκούοντες, ἀφοῦ δὲν παύουν λέγοντες «παιανίζει ἡ μουσική» ὅθεν τοὺς παρακαλῶ νὰ δώσωσι προσοχὴν καὶ εἰς τοὺς ἐπομένους λόγους.

Οἱ ἀρχαῖοι λύρα μὲν κρούοντες ἔλεγον λυρίζω· ὅταν δ' ἔκρουον μάγαδιν (βιολί, ἐξ οὗ καὶ μαγάδιον ὁ ζυγὸς ἢ κοινῶς καβαλάρης) ἔλεγον μαγαδίω· ὅταν δὲ βάρβιτον (λαούτον ἐκ τοῦ liuto ἰταλικοῦ) ἔλεγον βαρβιτίω· κιθάραν δὲ ἢ ψαλτήριον (ἄρπαν) ψάλλοντες ἔλεγον κιθαρίζω ἢ ψάλλω, διότι τὸ ῥήμα ψάλλω δὲν εἶχε παρ' ἐκείνοις τὴν σημασίαν τοῦ ἄδω, ἣν ἔδωσαν ἔπειτα εἰς αὐτὸ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ (1), ἀλλὰ τὴν τοῦ ἀπτεσθαι χορδῆς (toucher ἢ pincer les cordes d'un instrument ἢ faire vibrer une corde).

Ταῦτα διὰ τὰ ὄργανα τὰ ἔντατα, ἧτοι ἐγγχορδα, ἀναγόμενα εἰς

(1) Ὁ Κλήμης Ἀλεξανδρείας λέγει ἐν Παιδαγωγῶν (βιβλ. β', κεφ. δ') «Ἡ γλῶσσα τὸ ψαλτήριον Κυρίου» καὶ παρέκει, «Κιθάρα νοεῖσθω τὸ στόμα, οἰονεὶ πλήχτρα κρούμενον τῷ πνεύματι» καὶ κατωτέρω, «Κύμβαλον τοῦ στόματος τὴν γλῶσσαν λέγει, ἢ τῶς κρουόμενοις ἐπηγεῖ χεῖρας.» Καὶ ἐν τῷ Προτρεπτικῶ τοῦ αὐτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πατρὸς (ἴδε κεφ. α'). «Καλὸν ὁ Κύριος ὄργανον ἔμπνου τὸν ἄνθρωπον ἐξεργάσατο κατ' εἰκόνα τὴν ἑαυτοῦ· ἀμέλει καὶ αὐτὸς ὄργανόν ἐστι Θεοῦ πανορμόνιον, ἑμμελὲς καὶ ἅγιον». Καὶ ὁ Βλεμμίδης (ἐν τῇ ἐξηγήσει τοῦ Ψαλτηρίου), «Ψαλτήριον κυρίως εἶδος ὄργανου ἐστὶ μουσικοῦ (ναῦλα παρ' Ἑβραίοις ὀνομαζομένου)· εἴρηται δὲ ἐκ τοῦ ψάλλειν, μετηνέχθη δὲ ἢ κλήσις καὶ ἐκ τῶν βιβλίων τῶν ψαλμῶν... Ψαλτήριον μὲν οὖν ἢ βίβλος λέγεται τῶν ψαλμῶν, ψαλμὸς δὲ αὐτὸ τὸ ποίημα καὶ τὸ μελὸς αὐτοῦ, ψαλμωδὸς δὲ ὁ ποιητὴς τούτων, ψαλτωδὸς δὲ ὁ ψάλλων τούτο μουσικός, ὁ ψαλτὸς δὲ ὁ ἄδόμενος Θεός.»

«Ὅστε καὶ τὸ ψάλλω, ἀντὶ τοῦ ἄδω, θύραθεν τῆς ἐκκλησίας, ἄκυρον.

τὴν κρουματικὴν λεγομένην τέχνην (ἐν οἷς καὶ τὸ ἐσχάτως ἐπινοηθὲν piano, ἤτοι τὸ σφυροχορδον ἢ πολυχορδον).

Περὶ δὲ τῶν ἐμπνευστῶν, ἤτοι φυσητῶν ὀργάνων, ἐκεῖνοι ἔλεγον ἐπὶ σάλπιγγος μὲν σαλπίζω, ἐπὶ αὐλοῦ δὲ αὐλίζω, ἐπὶ σύριγγος ἢ συριγγίου συρίπτω. (Ἐμπνευστὰ ὄργανα ἐκεῖνοι δὲν εἶχον πολλὰ ὡς ἡμεῖς σήμερον.)

Κροτοῦντες τύμπανον, ἔλεγον τυμπανίζω· κρέμβαλα (castagnettes), κρεμβαλιζώ· κύμβαλον, (cymbale) κυμβαλιζώ.

Ἄδοντες διὰ ζώσης φωνῆς, ἔλεγον ἄδω ἢ μέλω· ὕμνον δὲ ἄδοντες, ἔλεγον ὕμνωδῶ· καὶ ὅταν ὁ ὕμνος ἀπηυθύνετο πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν καὶ Παιῖνα ἐπονομαζόμενον («Ἰήϊε, Δήλιε Παιῖν,») τότε καὶ μόνον τότε ὁ ἄδων ἔλεγε παιανίζω· ἐξ οὗ παιῖν καὶ ὁ πρὸς τὸν θεὸν ἐκεῖνον ὕμνος.

Φαντάσθητε λοιπὸν τὸ νὰ λέγωμεν ἡμεῖς σήμερον παιανίζω, προκειμένου περὶ μουσικῶν ὀργάνων ἠχούτων πόλλας ἢ μαζούρκας ἢ καὶ ἀποσπάσματα μελοδραμάτων, πόσον εἶνε ἄκυρόν τε καὶ ἄτοπον!

Τὸ παιανίζω ἐκοιμᾶτο ὕπνον βαθύν, ἀφότου τὸ εἶχε καταθάψει ὁ χριστιανισμός, ἀποσκορακίσας τοὺς παιῖνας διὰ τῶν ψαλμῶν Δαυίδ· τίς οἶδε ποῖος σοφολογιώτατος, ἀναστήσας αὐτὸ εἰσήγαγεν εἰς τὸν παράδεισον τῆς καθαρουσύσης γλώσσης ἀντὶ τοῦ παιζῶ ἢ βαρῶ ὀργάνον τι. Καὶ μέγας αὐτός, καὶ θαυμαστόν τὸ ἔργον του, καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ἀνασκευὴν τῶν φυτωρίων του!

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι παιῖνες ἀκολούθως ἀπηυθύνοντο καὶ πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, τὴν Ἄρτεμιν, πρῶτον· ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς πάντα ἄλλον θεόν, τέλος δὲ καὶ πρὸς ἐπιφανεῖς ἄνδρας· ὡσαύτως δὲ παιῖνες ἐκλήθησαν καὶ ἄσματα ἐμβατήρια (marches) εἰς τιμὴν τοῦ Ἄρεως, ἢ ἐπινίκια (δοξολογίαι) μετὰ τὴν μάχην· ἀλλ' αἰετοτε οἱ παιῖνες ἤδοντο διὰ ζώσης φωνῆς· ἦσαν πάντοτε ὕμνοι, καὶ ἂν θέλετε νὰ ὀνομαζόμεν ἐθνικὸν παιῖνα τὸν ὕμνον τοῦ Σολωμοῦ εἰς τὴν Ἐλευθερίαν,

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλένη...

»χαῖρε, ὦ, χαῖρε, Λευθερία!»

ἢ καὶ τὸν βασιλικὸν ὕμνον, δὲν ἀντιτείνω ὅταν ἀκούω καὶ τὰς λέξεις τῶν οὕτω, καὶ γὰρ θὰ ἔλεγα «παιανίζομεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν», ἢ καὶ παιανίζομεν τὸν ἐθνικὸν, τὸν βασιλικὸν ὕμνον· ὅταν ὁμως πρόκηται περὶ ὀργάνων, τότε ὄχι· ταῦτα δὲν παιανίζουσι, ἀλλ' ἠχοῦσι τὸν ἐθνικὸν ἢ τὸν βασιλικὸν παιῖνα, — ἂν θέλετε παιῖνα ἐξάπαντος καὶ ὄχι ὕμνον νὰ λέγωμεν.

Ἄ βάρβιτος δὲ χορδαῖς

»ἔρωτα μόνον ἢ χεῖ.»

Βεβκίως, θὰ ἔμενα ἀναπολόγητος, ἂν ὁ Ἄννακρέων ἔλεγεν ὅτι ἢ βάρβιτος του ἔρωτα μόνον ἐπαιάνιζε.

Τέλος πάντων, ὅτι ἄκυρος ὅπως εἶνε ἡ φράσις ἥτις καθεκάστην ἀπαντᾷ σήμερον ἐν ταῖς ἐφημερίσιν «ἡ μουσικὴ ἐπικιάνισε διάφορα τεμάχια» ἀντὶ τοῦ «οἱ μουσικοὶ ἀνέκρουσαν παντοῖα μέλη» τοῦτο νομίζω καὶ ἡλίου προφανέστερον.

Ἄπαντᾷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅτι οἱ μουσικοὶ (ὄχι δὲ ἡ μουσικὴ) ἀνέκρουσαν τὸ δεῖνα μέλος, εἰς τόπον τοῦ γαλλικοῦ ῥήματος *entonner* ἢ *exécuter*, τοῦθ' ὅπερ ὁ Ἀθήναιος λέγει καὶ ἀπάρχομαι· «ἐπεισβάλλουσιν αὐλητρίδες καὶ μουσουργοὶ καὶ συμβουκίστριαί τινες (σμβύκη δὲ τὸ τουρκιστὶ λεγόμενον σαντουῦρι)· ἀπαρξάμεναί τε ἀπῆλθον.» (Δειπν. βιβλ. Δ', 3.) Καὶ ταῦτα μὲν ὀρθά, ἀντὶ τοῦ κοινοῦ ῥήματος παίζω ὄργανόν τι· ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἔτι καθομιλουμένη γλῶσσα δὲν ἀνέχεται ἀπῆρξαντο ἢ ἀνέκρουσαντο, δυνάμεθα ὀρθότατα νὰ λέγωμεν ὅτι οἱ μουσικοὶ ἀνέκρουσαν ἢ καὶ ἀπλῶς ἔκρουσαν, καὶ ἰδοῦ διατί·

Κρούω σημαίνει κτυπῶν κάμνω κρότον, ἢ ἦχον, καθ' ὃ καὶ ὁ Ἀθήναιος «τὸ κρεμβάλοις κρούειν κρεμβαλίζειν εἴρηκεν»· καὶ ὁ Πλάτων «κέραιμον κρούειν» ἤτοι δοκιμάζειν διὰ τῆς κρούσεως πῆλινον ἀγγεῖον μὴ ἡχεῖ ὡς βραχισμένον. Ἐκ τοῦ κρούω δὲ οἱ ἀρχαῖοι ἐσχημάτισαν τὰς λέξεις, — α, κρουσιλύρης, ὁ κρούων δηλαδὴ παίζων λύραν· β', κρούσις, κρούσιμον μουσικοῦ ὄργανου· τῶν ἰαμβειῶν τὰ μὲν λέγεσθαι παρὰ τὴν κρούσιν (*récitatifs*) τὰ δὲ ἀδεσθαι· καὶ «κρούσις ὑπὸ τὴν ᾠδὴν» (*accompagnement*) τῆς φωνῆς μὲ ὄργανον· καὶ ὁ Πλάτων «τῆς περὶ τὴν κρούσιν τε καὶ λέξιν θεωρίας»· γ', κρούμα ἢ κρούσμα, ἦχος ἢ τρόπος κρούσεως μουσικοῦ ὄργανου, ὡς «κιθάρας κρούσματα». (Ἐπιγρ.). — δ', κρουματικός, ὁ ἀνήκων εἰς τὰ κρούματα τῆς μουσικῆς, ὅθεν μουσικὴ κρουματικὴ, ἢ δι' ἐντάτων ἢ ἐγκόρδων ὄργάνων. — ε, κρουμάτιον, ἀσματίον· ε, κρουματογραφία, ἢ περὶ τῶν μουσικῶν κρουμάτων πραγματεία. — ζ', κρουματοποιός, μελοποιός ἢ μουσουργός (*compositeur de musique*) διὰ πᾶν ὄργανον ἀνεξαιρέτως ὡς καὶ διὰ φωνήν. — η', προανακρούομαι, δοκιμάζω τὰς χορδὰς ὄργανου πρὶν ἀρχίσω νὰ παίζω, ἢ παίζω πρῶτον ὀλίγον πρὸς δοκιμὴν (*préluder*) προομιάζω. — θ', ἀνακρούομαι, ἀφοῦ προομιάσα ἢ ὄχι, ἀρχίζω ᾠδὴν ἢ ἦχον. — ι, προανάκρουσις καὶ προανάκρουσμα, τὸ προοίμιον (*prélude*) «μέλος λιγυρόν, ἄτε κιθαρωδικοῦ νόμου, τοῦ λόγου προανεκρούσατο.»

Τοσαῦτα εἰς τὴν μουσικὴν ἀναφερόμενα παρήγαγον ἢ ἐσύνθεσαν οἱ ἀρχαῖοι ἐκ τοῦ ῥήματος κρούω. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶνε εἰς ἡμᾶς μουσίζοντας ἀναγκαιότατον, καὶ ὅμως δὲν θέλομεν νὰ τὸ μεταχειρισθῶμεν, ἀλλ' ἀνατρέξαμεν εἰς τὸ παιανίζω, ὅπως σφαλῶν ποιούντες αὐτοῦ χρῆσιν. — Παιάνισε λύραν, σάλπιγγα, ἀντὶ

τοῦ κροῦσε. Παιάνισε τὸ δεῖνα μέλος τῆς Νόρμας τοῦ Φαύστου, ἀντὶ τοῦ κροῦσε. Παιάνισε βάλσην, πόλκαν, μαζουρκαν, παιάνισε τὸν καρσιλαμᾶν, (*Απολλὸν ἀποτρόπαιε!) ἀντὶ τοῦ κροῦσε. Χρεία δὲ καλῶς νὰ σημειώσωμεν ὅτι καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς λῶς εἰς τὸ ῥῆμα βαρῶ δίδει τὴν διπλὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ καὶ τοῦ παιζῶ ὄργανον, ἀπαρραλλάκτως ὡς καὶ οἱ πρόγονοί του εἰς τὸ ῥῆμα κρούω, τοῦθ' ὅπερ νομίζω ὡς ὄχι ὅλως ἀνάξιον προσοχῆς.

Καὶ βλέπω μὲν ὅτι καὶ νῦν ὅτε ἐγνώμεν τὸ ὄρθον τοῦ κρούω καὶ τὸ σφαλερὸν τοῦ παιανίζω, οὐδεὶς θὰ εἴπη παιάνισε ἢ κρούσε μίαν πόλκαν, παιάνισε ἢ κρούσε τὸ Stabat τοῦ Ροσσίνη, παιάνισε ἢ κρούσε τὴν Νόρμαν ἢ τὸν Φαῦστον, πάντες δὲ πάλιν θὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ παῖξε, ὡς σύνηθες, ἀλλὰ δημοσιογραφοῦντες, καὶ γινώσκοντες τὸ παῖξε τοῦτο ὡς ἄκυρον τὸ δὲ παιάνισε ὡς ἀκυρότερον, θὰ παραδεχθῶμεν τὸ κρούσε· ἐπομένως, προκειμένου περὶ ὀργάνων, οἱ μὲν μουσικοὶ τοῦ λοιποῦ θὰ κρούωσιν (ἔστω καὶ ἂν τὰ ὄργανά των ἦνε ὅλα ἐμπνευστά, ἐπειδὴ καὶ δι' αὐτῶν ὁ ἀῆρ ἀπηχεῖ κρούμενος ἐν τοῖς ὀργάνοις) ἢ δ' ὀρχήστρα, ἢ τὰ ὄργανα αὐτὰ, θὰ ἠχῶσιν ἢ θὰ ἀνηχῶσι.

Φάκελλος

Πᾶς ὅστις ἤλθεν εἰς περιέργειαν νὰ ἐξετάσῃ ἂν φάκελλος ἦ (δι' ἐνὸς λ) φάκελος σημαίνει ὅτι οἱ Γάλλοι ὠνόμασαν *enveloppe*, οἱ δὲ Ἴταλοὶ *busta*, εἶδεν ὅτι φάκελος δηλοῖ μὲν πολλὰ ὁμοῦ ἐγγράφα συνηγμένα εἰς ἓν δέμα (γαλ. *paquet*, *pli*· ἰταλ. *plico*), οὐδαμῶς δὲ τὴν κενὴν αὐτῶν θήκην, ὡς κακῶς λέγεται.

— Πῶς λοιπὸν νὰ ὀνομάζετχι ἡ τοιαύτη θήκη, ὅταν ἦνε κενὴ ἐγγράφων ἢ ἐπιστολῶν;

— Ὅπως ἄλλως θέλετε· δὲν νομοθετῶ περὶ τὴν γλῶσσαν, ὁμολογῶν ἄλλους ἀρμοδιωτέρους μου, ἀλλ' ἐρευνῶ καὶ προτείνω. Ἐχομεν ὄρους ἐπὶ τοῦ προκειμένου πολλούς· τὰς λέξεις ἔλυτρον, κολεδόν, λοβόν, εἴλημα ἢ εἴλιγμα, περίπτωμα, κτλ· ἀλλὰ ταύτας ἄς ἐπιφυλάξωμεν πρὸς ὀνομασίαν ἄλλων παντοίων θηκῶν, τῶν γαλλιστὶ λεγομένων *écrin*, *étui*, *fourreau*, *gaine*, κτλ.

Βεβαίως, ἡ λέξις περίπτωμα δὲν θὰ ἦτον ὅλως ἀκατάλληλος· ἀλλὰ καὶ αὕτη ἄς ἐπιφυλαχθῇ μᾶλλον διὰ τὰ χαρτία, ὑφάσματα ἢ κηρωτά, ἐν οἷς περιπτύσσομεν οἰονδήποτε δέμα· ἂν δ' αὐτὸ ἔχη τὸ σχῆμα ἐπίμηκες, καὶ ἦνε ἐπιμελῶς προπεφυλαγμένον, — ὡς γινώσκουσι νὰ προφυλάττωσιν οἱ εὐρωπαϊοὶ τεχνῖται, ἐξώθεν μὲν περιτυλίσσοντες αὐτὸ δι' ὑφάσματος κηρωτοῦ, ἔπειτα δὲ διὰ χαρτίου κηρωτοῦ, καὶ ἐνδοτέρω διὰ λεπτῶν στυπποχάρτων, — ταῦτα πάντα

δύνανται νὰ λεχθῶσι καὶ περιπτύγματα μὲν, ἀλλὰ καὶ εἰλίγματα τοῦ δέματος.

Ἐπιστολοθήκη (κατὰ τὸ δακτυλιοθήκη) θὰ ἐσήμαινε σαφῶς τὴν θήκην τῶν ἐπιστολῶν, ἀλλὰ θὰ συνέπιπτε μετὰ τῶν ἐν τοῖς γραφεῖσις ἐπιστολοθηκῶν, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων. Προτείνω ἄρα χαρτοθυλάκους, ἢ καὶ ἀπλῶς θυλάκους νὰ ὀνομάζωμεν τὰς μεγάλας enveloppes (κενὰς οὔτας), καὶ ἐπομένως χαρτοθυλάκια ἢ ἀπλῶς θυλάκια τὰς μικρὰς.

«Ὅ,τι ἄλλο ἂν θέλετε, ἂν τοῦτο δὲν σὰς ἀρέσκη, οὐδέποτε ὅμως φακέλους, προκειμένου περὶ τῆς κενῆς ἐπιστολῶν ἢ ἐγγράφων χαρτοθήκης αὐτῆς καὶ μόνης. Ὅταν ὁ θύλακος ἢ τὸ θυλάκιον περιλάβῃ ἐγγράφα ἢ ἐπιστολάς, τότε μόνον δύναται τις ὀρθῶς νὰ εἴπῃ «ἀνοίξας τὸν θύλακον τοῦ φακέλου εὑρον ἐντὸς αὐτοῦ τίσας ἐπιστολάς, κτλ.» ἢ «ἔχω πλῆθος φακέλων νὰ κάμω, καὶ θυλάκους δὲν ἔχω ὅπου νὰ τοὺς ἐνθέσω.»

Ἴσως παρατηρήσῃ τις, — Καὶ μὴ δὲν εἶνε χαρτοθύλακοι καὶ οἱ χάρτινοι σάκκοι ἐν οἷς βάλλεται καφές, καπνὸς ἢ ζάχαρις;

— Ναί, ἀλλ' ἐκείνους τοὺς εἶπερ σάκκους, καὶ τόσον ἀρκεῖ.

Ἄεριοφως ἢ φωταέριον;

Τί Παπᾶ χατζῆς, τί Χατζῆ παπᾶς;

Συνέβη νὰ ἐνθυμίσω εἰς τέκνον μου, εἰπὸν ὅτι εἶχε πονοκέφαλον, ὅτι ἤθελε νὰ εἴπῃ κεφαλόπονον, καὶ τότε αὐτὸ ἀπεκρίθη τὸ γνωστὸν καὶ καθημαζευμένον τί Παπᾶ χατζῆς, τί Χατζῆ παπᾶς;

— Καὶ δὲν βλέπεισ οὐδὲ εἰς τοῦτο διαφορὰν; Εἶνε μεγάλη. Παπᾶ χατζῆς, σημαίνει παπᾶς, ὅστις ἔγινε καὶ χατζῆς (προσκυνητῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου), ἐνῶ Χατζῆ παπᾶς, κατὰ τοὺς κανόνας, ὄχι τῆς τουρκικῆς, ἀλλὰ τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης, δηλοῖ παπᾶς κάποιου χατζῆ. Οὕτω καὶ κεφαλόπονος σημαίνει πόνον τῆς κεφαλῆς, κεφαλαλγίαν, ἐνῶ πονοκέφαλος σημαίνει πρᾶγμα ἀνύπαρκτον, κέφαλον τοῦ πόνου. Τί δὲ εἶνε ὁ κέφαλος;

— Ἡ κεφαλα μου, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον ἀλγεινῶς μειδιάσαν.

— Ἔστω λοιπὸν ἔχεις κεφαλὰν εἰς τὸν πόνον σου, καὶ ὄχι πόνον εἰς τὴν κεφαλὰν;

Θέλω νὰ εἴπω καὶ περὶ τοῦ ἀερίου (gaz), ὅτι ἂν διωχτετεύετο ἀνημμένον ἀπὸ τοῦ ἐργοστασίου ὅπου κατασκευάζεται, ὀρθῶς θὰ ὀνομάζετο ἀεριοφως· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐσθεσμένον διοχτετεύεται, ὀρθότερον εἶνε νὰ ὀνομάζεται φωταέριον, δηλαδή ἀέριον χρησιμεῦον εἰς φῶς (ἀφου ἀναφλεχθῆ). Δυνάμεθα ὅμως ὀρθῶς νὰ εἴπωμεν «διὰ νυκτὸς ἢ δεῖνα ὁδὸς ἢ τὸ δεῖνα κατὰστημα ἢ αἴθουσα ἢ μαγειρεῖον

φωτίζεται δι' αεριόφωτος. ὥστε πρὶν μὲν ἀναφθῆ τὸ gaz εἶνε φω-
ταέριον, ἀφοῦ δὲ ἀναφθῆ, τὸ ἐξ αὐτοῦ φῶς εἶνε αεριόφως.

Σιδηρόδρομος.

Παρατηρήθη ὅτι οὐ καλῶς ἔχει ἡ λέξις αὕτη, ὡς σημαίνουσα, οὐχὶ
σιδηρῶν ὁδῶν, ἀλλὰ σιδηροῦν τρέξιμον· οὐχ ἦττον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ
γλώσσῃ δρόμος ἐλέγετο καὶ ὁ τόπος, τὸ στάδιον ὅπου ἐγένετο δρό-
μος· ὥστε δυνάμεθα νὰ τηρήσωμεν τὴν λέξιν σιδηρόδρομος ἐν τῇ ση-
μασίᾳ δίδεται αὐτῇ σήμερον· κατὰ τὴν ἐκδοχὴν ὅμως ταύτην ἀπο-
βαίνει ἀστειόν, ὅταν οἱ μὴ προφθάνοντες νὰ ἐπιβῶσιν ἐρωτοῦν ἄν
ἔφυγεν ὁ σιδηρόδρομος.

Ὁ σιδηρόδρομος οὐδέποτε φεύγει· αὐτὸς μένει πάντοτε ἀκίνητος
καὶ εὐπαγής, ἀλλὰ φεύγουν αἱ ἐπ' αὐτοῦ ἀμαξίαι.

Καὶ ταῦτα μὲν προφανῆ· ἀλλὰ τί πρᾶγμα λοιπὸν νὰ λέγωμεν ὅτι
ἔφυγεν ἡ δὲν ἔφυγεν ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου; Αἱ ἀμαξίαι ἀπλῶς; Ἀ-
μαξίαι δὲν σημαίνει τὸ πρᾶγμα, ἐπειδὴ ἀμαξίαι εἶνε καὶ αἱ συνήθως
διατρέχουσαι τὴν πόλιν, συρόμεναι ὑπὸ ἵππων ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ
στιγμῇ.

Ἀμαξοστοιχία ἐπεκράτησε λεγόμενος ὁ στοῖχος τῶν ἀμαξῶν τοῦ
σιδηροδρόμου, ἀλλ' ἡ λέξις εἶνε μὲν καὶ μακροσκελής, χαρακτηρίζει
δὲ καὶ πάλιν συνήθεις ἀμαξίας.

Τὸν στοῖχον τῶν σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν, ὅστις ἐν ὠρισμένη ὥρᾳ
ἀναχωρεῖ ἢ ἀφικνεῖται, προτείνω νὰ ὀνομάσωμεν εἰρμόν, τοῦθ' ὅπερ
σημαίνει σειρᾶν, συνέχειαν καὶ ἀλληλουχίαν, ἐκ τοῦ εἶρω, ἦτοι συν-
δέω, πλέκω, ὀρμαθιάζω. Οἱ Γάλλοι λέγουν train, ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ ῥή-
ματος trainer, σημαίνοντος σύρω ὡς καὶ θορυβῶ, ἴσως διότι πολλὰ
τῶν συρομένων προξενοῦν καὶ θόρυβον· ὥστε συρμόν ἂν ἐλέγομεν,
θὰ ἠρμηνεύωμεν καλῶς τὸν γαλλικὸν ὄρον, διότι οἱ ἀρχαῖοι ἐλεγον
συρμόν καὶ τοὺς παρατεταμένους ἤχους ἐν τῇ μουσικῇ, ὡσαύτως δὲ
καὶ τὴν ὀρμὴν ἢ σφοδρότητα, κτλ., ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦ συρμοῦ ἡ ἔν-
νοια θὰ συνέπιπτε μετὰ τῆς τοῦ συρμοῦ (μάδας), τὸ δὲ κυριώτερον,
θὰ ἐσήμαινον ἐνέργειαν ἢ δύναμιν ἐπὶ ὑποκειμένου, μᾶλλον ἢ αὐτὸ
τὸ ὑποκειμένον, τούτων ἕνεκα προτιμότερον νομίζω τὸν εἰρμόν, ἦτοι
μίαν ἀλληλουχίαν ἢ σειρᾶν πραγμάτων κατὰ γοαυμὴν διατεθειμέ-
νων· ἐπὶ δὲ σιδηροδρόμου, ἀναγκαίως θὰ ἐξυπακούετο ἡ σειρὰ
τῶν ἀμαξῶν ἥτις ἀναχωρεῖ, ἀνεχώρησεν ἢ μέλλει ν' ἀναχωρήσῃ.

Εἰρμός λοιπὸν τὸ train ἐπὶ σιδηροδρόμου. Ἐπομένως, ἡ ἀτμο-
κίνητος ἀμαξία, ὑφ' ἧς ἐλκονοῖαι αἱ τῶν ἐπιβατῶν, ὀρθῶς θὰ ὀνο-
μάζετο εἰρμουλκός, καὶ κατὰ συνέπειαν αἱ ἄλλα (τὰ wagons),
τῶν μὲν ἐπιβατῶν εἰρμάμαξαι (διότι ἀτμαμαξίας ἂν τὰς ἐλέγομεν,
θὰ ἐσήμαινον ἀμαξίας, ὅχι ὑπὸ ἀτμοῦ ἐλακονομένας, ἀλλ' ἐξ ἀτμοῦ

κατεσκευασμένης), τῶν δὲ φερουσῶν φορτίων, φορηγαί εἰρμάμαζαι.

Ἐξυπκκουμένου ὅτι ἐπὶ σιδηροδρόμου ταῦτα κινούνται διὰ τοῦ ἀτμοῦ, περιττὴ ἀποβαίνει ἡ προσθήκη τοῦ ἀτμοῦ ἐν τῇ συνθέσει τῶν λέξεων εἰρμός, εἰρμουλκός, εἰρμάμαζα, καὶ οὐδ' οἱ Γάλλοι προσθέτουν à vapeur ἐν ταῖς πρὸς ταύτας ἀντιστοιχοῦσας λέξεσιν ὥστε, ἐπὶ σιδηροδρόμου, θὰ ἠδύνατο πᾶς τις νὰ λέγῃ, ἀντὶ τοῦ ἀτόπου «ἦλθεν ἢ ἔφυγεν ὁ σιδηροδρομος» τὸ ὀρθὸν «ἦλθεν ἢ ἔφυγεν ὁ εἰρμός.»

Ὀλίγη τώρα καὶ τοῦ περὶ τροchioδρόμου.

Εἶχε καλῶς ἡ ὀνοματοθεσία αὕτη, ἐνόσφ εἶχομεν τροchioδρόμους μὴ λειτουργοῦντας ἢ διὰ τῶν ἵππων, ἀφοῦ ὅμως ἔχομεν καὶ τροchioδρόμους λειτουργοῦντας διὰ τοῦ ἀτμοῦ, καθὼς καὶ οἱ σιδηροδρομοὶ, χρεῖα νὰ διακρίνωμεν τὰ τρία συστήματα. Προτείνω νὰ ἐξακολουθήσωμεν ὀνομαζόντες τοὺς μὲν ἀρχῆθεν σιδηροδρόμους, σιδηροδρόμους πάντοτε, διὰ σέβας πρὸς τὰ πρωτοτόκια, καίτοι σιδηροδρομοὶ εἶνε καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς ἐπινοηθέντες τροchioδρομοὶ· τούτων δὲ τοὺς μὲν διὰ τῶν ἵππων λειτουργοῦντας, ἵπποτροchioδρόμους, τοὺς διὰ τοῦ ἀτμοῦ, ἀτμοτροchioδρόμους· καλῶς δὲ θὰ ἐφημερίζοντο καὶ εἰς αὐτοὺς τὰ περὶ εἰρμοῦ καὶ εἰρμουλκοῦ καὶ εἰρμαμαζῶν, ὅσα ἐλέχθησαν ἐπὶ σιδηροδρόμων.

Παντόφλαις.

Ἦκουσεν ἡ ἀμάθεια pantoufles, καὶ ἐπρόφερε παντόφλαις τὰς εὐμαρδίας, ὡς ἔλεγον αὐτὰς οἱ ἀρχαῖοι· τοῦλάχιστον ἔν τὰς ἐπρόφερε παντούφλα! τοῦφλα μὲν καὶ τοῦτο, ἀλλὰ θὰ ἐπροφέρετο κατὰ τὴν ὀρθὴν φραγκικὴν προφορὰν.

Εὐμάρεια.

Ὁ παρ' ἡμῶν ἀρχαιοδίφης κ. Schliemann ἐν τῇ καλῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ ἦν ἐπέγραψεν ἐξωτερικῶς Ἰλίου μέλαθρον, καίτοι κεκοσμημένην διὰ ῥωμαϊκῶν ἀψιδῶν, ἀγνώστων κατὰ τοὺς τρωϊκοὺς χρόνους, φέρει καὶ ἐσωτερικῶς χρυσῆς ἐπιγραφῆς ἄνω τῆς θύρας παντός θαλάμου, μὴ ἐξακιουμένης τῆς τοῦ δωματίου ἐκείνου, ὅπου πᾶς ἄνθρωπος ἀναγκάζεται ἐστὶν ὅτε ν' ἀπομονωθῇ πρὸς ὀλίγας στιγμάς. Ἄνω τῆς θύρας τοῦ ἐν λόγῳ ἀναχωρητηρίου ἀναγινώσκεται ἡ λέξις εὐμάρεια, πιστῶς ἀποδίδουσα τὴν σημασίαν τῶν γαλλικῶν λέξεων commodité, aisance· πιστῶς δὲ λέγω, διότι ὡς αὐταὶ δύνανται νὰ σημαίνωσι καὶ πᾶσαν ἄλλην ἄνεσιν τοῦ ἀνθρώπου, ὅχι ἀπροσδιόνυσον, ὁμοίως καὶ ἡ λέξις εὐμάρεια. «Σιδνάνμενοι πρὸς εὐμαρίην» λέγει που καὶ ὁ Ἡρόδοτος, ἦτοι ἀπῆλθον πρὸς ἄφο-

δον. Ἡ λέξις λοιπὸν εἶνε καλὴ καὶ ἀξία τῆς χρήσεως τῶν κοσμίων, ἢ, ἂν θέλετε, τῶν καθὼς πρέπει ἀνθρώπων· εἶδομεν δὲ ὅτι καὶ αἱ pantoufles ὠνομάζοντο εὐμαρίδες, ἐπειδὴ οἱ πόδες εὐρίσκουν τὴν ἀνεσίαν τῶν ἐντὸς αὐτῶν· ἀλλ' ὅμως ἡ λέξις ἀφοδος, ὡς μᾶλλον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, μὲ φαίνεται προτιμωτέρα, καθὼ κοσμιοτάτη καὶ αὐτὴ, καὶ ἀπαλλάττουσα τῆς ἀνωτέρω σημασίας τὴν εὐμάρειαν, λέξιν χρήσιμον ἡμῖν διὰ τὰς ἄλλας τοῦ ἀνθρώπου ἀnéσεις.

Καὶ θὰ ἐπαιζε δὲ τις εὐτράπελος ὦν δι' αὐτῆς. Ὑποθέσατέ τινα πασιγνώστου ὡς δειλὸν καὶ ψοφοδεῆ, καυχώμενον ὅτι κατώρθωσε τοῦτο κ' ἐκεῖνο, καὶ ὅτι τέλος ὤρμησέ ποτε κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός εἰς ἔφοδον.— Σὺ εἰς ἔφοδον! εἰς ἀφοδον μᾶλλον, ὦ βέλτιστε!»

Ἄνθρωπος καθὼς πρέπει.

Τὸ τί πάσχουμεν ἐκ τῶν γαλλιζόντων ἀκρίτως! Homme comme il faut λέγουσιν οἱ Γάλλοι τὸν κόσμιον ἄνθρωπον, ἀλλ' οἱ μεταφράζοντες λέξιν πρὸς λέξιν, οὗτοι ὠνόμασαν ἡμῖν ἄνθρωπον καθὼς πρέπει τὸν κόσμιον ἄνθρωπον. Ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Alexandre ἡ λέξις κόσμιος ἐρμηνεύεται ὑπὸ τοῦ γάλλου τούτου ἑλληνιστοῦ, «οἱ κόσμιοι, les gens comme il faut; les personnes bien élevés.» Ἐπειτα· ἀντὶ τοῦ homme du monde, σημαίνοντος ἄνδρα εὐτράπελον, κοινῶς λέγομεν τοῦ κόσμου ἄνθρωπος, κατὰ λέξιν πάλιν ἐνῶ ὁ τοῦ κόσμου ἄνθρωπος καλῶς θὰ ὠνομάζετο εἰς μίαν λέξιν κόσμιος, ἂν δὲν ἠθέλαμεν νὰ τὸν εἴπωμεν εὐτράπελον, ὡς ἐννοοῦν οἱ Γάλλοι διὰ τοῦ homme du monde, καὶ ὡς ἐνόουν οἱ ἀρχαῖοι διὰ τοῦ εὐτράπελος.

Ἄς ὀψεται.

Πολλοὶ ἀναμιμνήσκοντες τὸ εὐαγγελικὸν «ὄψονται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως» σημαῖνον «θὰ ἰδοῦν τί θὰ πάθουν ὅταν ἔλθῃ ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως» λέγουσιν «ἄς ὀψονται» ἀντὶ τοῦ «ὄψονται» ἀπλῶς. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κοινούς συγχωροῦνται τοιαῦτα ἀτοπήματα· τούτους ἤκουσα νὰ λέγωσι καὶ ἀντὶ τοῦ «σὺ ὄψῃ» τὸ γελοιοπρεπέστατον «ἄς ὀψεσαι» ἀλλὰ καὶ δημοσιογραφοῦντας εἶδα νὰ γράφωσιν «ἄς ὀψονται» βεβαίως ἐξ ἀπροσεξίας, ἀλλ' ἀσυγγνώστου εἰς αὐτούς. Αὐτῶν τις ἐνδέχεται νὰ μὴ προσέχῃ ἐνίοτε εἰς τὴν ὀρθόπειαν, ὅταν περισπᾷται ὑπὸ διαλογισμῶν ἐπειγόντων, ἀλλὰ γράφων πρὸς δημοσίευσιν ὅτι δὴ ποτε, ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψει ὅτι τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα στερεοτυποῦν, καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὰ φοβῆται.

Συρμός.

Τὴν λέξιν μόδα (mode) ὁ λεξικογράφος Planche ἐρμηνεύει «τὸ ἔθος· ὅθεν introduire une mode, ἔθος εἰσάγω. C'est d'eux que nous vient cette mode, οὗτοι τὸ ἔθος ἡμῖν παρέδωκαν. A la mode du pays, κατὰ τὸν ἐγχώριον τρόπον. Inventer des nouvelles modes, περὶ τὰς ἐσθῆτας καινοτομῶ. Les hommes à la mode, οἱ εὐτράπελοι. Passer de mode, ἀπαρχαιοῦμαι. Son style n'est plus à la mode, ἀρχαιοτρόπως λέγει.»

Ἐλπίζω ὅτι μετὰ τιαύτην δαψίλειαν ἐρμηνείας δὲν ἀπολείπεται ἀπορία περὶ ἐξελληνισμοῦ τῆς λέξεως μόδα. Ὑπάρχουν δὲ καὶ λέξεις νεομορφοτύπως καὶ καινότητος, χρησιμώταται ἐν οἰκίῳ τόπῳ.

Συρμός δὲ κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει τὸ κοινῶς τράβιγμα· ὡς, ἐν τῇ ἱατρικῇ, «ἡ ἐγχάραξις γινέσθω μὴ κατὰ πληγὴν, ἀλλὰ κατὰ συρμόν». Συρμός ἐλέγετο καὶ ἡ ὀρμή, ἡ σφοδρότης τῶν νιφετῶν ἢ τῶν κεραυνῶν, καὶ τὸ σύρσιμον τοῦ ὄψεως, καὶ, τέλος, ἡ διὰ καθαρσίου ἢ ἐμετοῦ κένωσις.

Ὡστε καιρὸς ν' ἀποδώσωμεν τὸν συρμόν εἰς τὰς ἀληθεῖς σημασίας του καὶ νὰ παραδεχθῶμεν τὸ νέον ἔθος ὡς κάλλιστον.

Ἄριστοκράτης, Δημοκράτης.

Ἄμφοτέρων τῶν λέξεων τούτων ἡ χρῆσις εἶνε κακὴ. Καὶ πρῶτον δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ἀντὶ τούτων οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον ἄριστος, ἀριστοκρατικός ἢ δημοκρατικός.

Καὶ ἄριστος μὲν σημαίνει ὅ,τι θέλομεν νὰ σημαίνῃ τὸ ἀριστοκράτης· ἀριστοκρατικός δὲ τὸν ὀπαδὸν τοῦ ἀριστοκρατικοῦ πολιτεύματος ἢ τῆς ἀριστοκρατίας.

Ἄν ὑπῆρχε λέξις ἀριστοκράτης, θὰ ἐσήμαινεν ὅτι ὁ τοιοῦτος ἐπικρατεῖ, ὅτι δεσπόζει τῶν ἀρίστων· οὐδένα δὲ ἡμεῖς ἔχομεν ἐπικρατοῦντα τῶν ἀρίστων (ἂν ὑπάρχωσι παρ' ἡμῖν τοιοῦτοι) εἰμὴ τὸν βασιλέα· καὶ πάλιν ὄχι, ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων εἶνε συνταγματικός· ὥστε οὔτε αὐτὸς δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἀριστάρχης ἢ ἀριστάρχος. Παρ' Ἑλλησιν ἀριστάρχης, ἤτοι ἀριστοκράτης, οὐδεὶς.

Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τοῦ δημοκράτης· ἂν ὑπῆρχε λέξις δημοκράτης, θὰ ἐσήμαινεν ὅτι οὗτος ἐπικρατεῖ, ὅτι δεσπόζει τοῦ δήμου· πᾶς δ' ὁ κυριεύων τοῦ δήμου, τοῦ λαοῦ δηλαδή, εἶνε ἢ δεσπότης, ἢ δημοφάγος.

Ὁ ὀπαδὸς τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν ἢ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος λέγεται δημοκρατικός, φρίττει δ' ἂν τὸν εἴπη τις δημοκράτην, θεωρῶν τοῦτο ὡς εἰρωνεῖαν πρὸς αὐτὸν καὶ ὕβριν.

Αἱ μάρκαι.

ΜΑΡΚΑ εἶνε τὸ σῆμα, ἐνὸς ἐκάστου· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ σήματος θέλομεν νὰ λέγωμεν μάρκα.

Ὅφειλει πᾶς τις νὰ ἔχη τὸ θάρρος, ἂν ὄχι καὶ τὸ καύχημα, τῆς ιδίας αὐτοῦ ἐθνότητος. Ἡ ξενοζηλία παντοίοις τρόποις ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἐξουθενεῖ. Ὑπάρχουν μεταξὺ ἡμῶν ἄνθρωποι, ὑπάρχουν οἰκογένειαι ὧν ἡ ξενομανία (ὡς ἔλεγον τὸ πάθος τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι) προβαίνει μέχρι τοῦ νὰ μεταχειρίζονται τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν ὡς εὐγενεστέραν τῆς ιδίας αὐτῶν, τῆς Ἑλληνικῆς. Τί δὲ τοῦτο δηλοῖ; ὅτι ἐπεμελήθησαν νὰ ἐκμάθωσι τὴν ξένην πλεον ἢ τὴν ιδίαν. Καὶ τοῦτο πάλιν τί δηλοῖ; Οὐδὲν εὐγενές· δηλοῖ ὅτι ἡ ἐκπαίδευσίς των περιορίσθη μέχρι τοῦ σημείου ὁπόθεν ἀρχεται ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσίς. Δὲν ἔχουν ιδέα, ἰδέειν δὲν ἔχουν περὶ ἑλληνισμοῦ. Τὸν βλέπουν οἷος ἔγινε μετὰ τὴν μακρὰν καὶ βραεῖαν δουλείαν· ἂν τὸν διώρων οἷος εἶνε, ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι καὶ θὰ ἐσεμνύνοντο, καὶ διὰ παντός τρόπου θὰ προσεπάθουν νὰ φανῶσιν εἰς οἷον ἔθνος ἀνήκουν.

Κἀγὼ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου μου κατέτριψα εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, καὶ μόνος, καὶ μετὰ τῆς οἰκογενείας· ἐκεῖ δὲ καὶ ἐσχέτισθην μετὰ οἰκων ἐγγχωρίων, ἀλλ' εἰς τὰ ἐπισκεπτήρια δελτία μου ἔξετύπουν πάντοτε τὸ ὄνομά μου δι' ἑλληνικῶν στοιχείων· ὄχι δὲ μόνον ἐμάνθην ἐκ τούτου ποῖος τοὺς ἐπεσκέφθη, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἤρσεκε νὰ ἐπιδεικνύωσι τὰ δελτία μου, ἑλληνιστὶ γεγραμμένα, ὡς τι σπάνιον.

Τοῦναντίον, ἐδῶ, ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτῇ τῆς Ἑλλάδος, βλέπομεν καὶ ἐπισκεπτήρια ὁμογενῶν καὶ ὁμογλώσσων γαλλιστὶ γεγραμμένα. . . . Καὶ αἱ γράφοντες οὐδὲ φαντάζονται πόσον τοῦτο ἀποτρόπαιον.

Εἰς αὐτὰ τὰ ῥινόμικτρα των καὶ εἰς τὰ χειρόμικτρα καὶ εἰς τὰ ὀθόνια ἐντὸς τῶν ὁποίων κοιμῶνται καὶ εἰς τὰς παροψίδας τῆς τραπέζης των προτιμοῦν τὰ λατινικὰ τῶν ἑλληνικῶν κεφαλαιωδῶν στοιχείων. Τί εἶνε τοῦτο; Ἡ μάρκα μου. Τὸ σῆμα των δηλαδὴ· καὶ τὸ σῆμα τῶν Ἑλλήνων τούτων εἶνε C, D, F, G, J, L, R, S, U, V, X, ἀντὶ K, Δ, Φ, Γ, I, Λ, P, Σ, O, B, E.

Διατί λατινιστὶ ἡ μάρκα σου; Ἡ πρόφασίς ὑπάρχει πρόχειρος. Διότι δὲν ἀπαντῶσι καλλιγραφημένα τὰ ἑλληνικὰ στοιχεῖα ὡς τὰ λατινικὰ, οὔτε ἐν τῷ *Moniteur de la Mode*, οὔτε ἐν τῇ *Saison*, οὔτε ἐν τῇ *Mode Universelle*.

Ἄλλ' εἶνε τόσον εὐκόλον τὸ νὰ καλλιγραφηθῶσι τὰ ἑλληνικὰ ΣΤΟΙΧΕΙΑ κατὰ τὰ λατινικὰ, ὥστε λέγων τις ὅτι τὰ ἡμέτερα δὲν καλλιγραφοῦνται, προφανῆ δηλοῖ ἔλλειψιν ἐλαχίστης ἐπιτηδειό-

τητος καλλιγραφικῆς, ἀφοῦ παρεμφερέστατα τοῖς λατινικοῖς εἶνε τὰ ἑλληνικά, τὰ πλείεστα δὲ καὶ ὅμοια, ἀπαράλλακτα.

Κατὰ βᾶθος τοῦτο τί ἐξελέγχει; ἐξελέγχει, ἂν ὄχι ἀπάρνησιν, ἀλλ' ἐξάπαντος ὀλιγωρίαν πρὸς τὴν ἱερὰν ἐθνότητα. Καὶ πῶς ὁ Φράγκος, ὁ βλέπων ξένον σῆμα εἰς τὰ ἐπιπλα ἢ τὰ ὀθόνια ἑλληνικοῦ τινος οἴκου θὰ συμπεράνη ὅτι ὁ οἶκος οὗτος ἐνδέχεται νὰ ἦνε παλαιὸς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐθνότητι καὶ ἱστορίᾳ; Ἄν ἦτο τοιοῦτος, θὰ παρήτει τὰ ἐθνικὰ διακριτικὰ του; Φραγκιστὶ λοιπὸν σημειοὶ τὸ ὄνομά του; ἀνάγεται ἄρα εἰς οἶκον φραγκικόν· ἀλλ' εἰς ποῖον;

F. C.

καὶ ἡ κυρία αὕτη ὀνομάζεται Φρόσω Κολοκυθοπούλου· ἀλλὰ Κολοκυθοπούλων οἶκος καθ' ὅλην τὴν Φραγκίαν δὲν ἠκούσθη ποτὲ ὡς οἴκος φραγκικός. Θὰ ἦνε λοιπὸν ὅλως ἄσημος εἰς τὴν πατρίδα της, καὶ διὰ τοῦτο δανείζεται ξέναν στοιχεῖα.

Ἄν δὲ μάλιστα ἐπὶ τοῦ F. C. ὑπάρχη προσθεθεμένον καὶ στέμμα τι κομητικὸν ἢ δουρικὸν ἢ πριγκιπικὸν (τίς ποῖον ἐμποδίζει τοῦ νὰ προσθήτη καὶ τοιοῦτό τι, ἂν ἔχη ὄρεξιν;) τότε δὴ τότε ἡ ἀπορίξ τοῦ ξένου εὐρίσκειται ἐνώπιον αἰνίγματος, οὔτινος ἢ ὀρθῇ λύσις ἀείποτε καὶ ἀνεξαιρέτως εἰς πάντα Ἑλληνα ὄνειδος περιποιεῖ, ἀφοῦ εἶνε γνωστὸν ὅτι οὐδένα τίτλον διεσώσαμεν ἀπὸ τοῦ τελευταίου Κωνσταντίνου, καὶ ὅτι τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος εἰς μόνους τοὺς νῦν βασιλοπαιδᾶς του ἀπονέμει μόνον καὶ μόνον τὸν τίτλον βασιλοπαιδᾶν (γαλλιστὶ μεθερμηνευόμενον prince), παρ' οὐδὲν τιθέμενον οἰονδήποτε τίτλον ὃν τυχὸν ἔδωσαν ἐπὶ τῶν δουλικῶν ἡμερῶν τοῦ Ἐθνους ξένοι ἄρχοντες ἢ δεσπότες πρὸς ἡμᾶς ἰδιώτας.

Ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνος Πιτσιπιός - βέης, ὁ περιβόητος prince du Saint-Empire, ἔλεγε μίαν τῶν ἡμερῶν ἐν Βιέννῃ (κατὰ τὸ 1862)— Καλὸς καὶ καλὸς ὁ πριγκιπικός τίτλος, ἀλλὰ... τί νὰ σὲ εἰπῶ; κοστίζει πολὺ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, καὶ τὸν ἐκαταχώνιασα.

Κύριον ἀντὶ Κυρίῳ.

Ὁ τηλεγράφος θὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ γίνωσιν ἐκόντες ἄκοντες λακωνικοί, ἐπειδὴ ὅστις ἀγαπᾷ ἐπὶ τηλεγράφου τὴν περιτολογίαν τίνει πρόστιμον· διὸ καὶ ὅσοι φεῖδονται τοῦ ἀργυρίου τῶν ἔμαθον νὰ συντέμνωσι τὰς τρεῖς πρώτας λέξεις τῆς συνήθους ἐπιγραφῆς «Πρὸς τὸν Κύριον» εἰς μίαν καὶ μόνην, «Κύριον».

Δὲν ἐσκέφθησαν ὅμως ὅτι διὰ τῆς δοτικῆς πτώσεως (μέγα τοῦτο τηλεγραφικὸν πλεονέκτημα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης!) καὶ ἡ συντομὴ θὰ ἐγίνετο, καὶ πλήρης θὰ ἔμμενεν ἡ φράσις. Τφόντι· διατί γράφεις «Κύριον Δῆμον»; Γράψε «Κυρίῳ Δήμῳ,» νὰ σ'εὐχαριστήσῃ

καὶ ὁ τηλεγραφητής, ὅτι τὸν ἀπήλλαξες τοῦ κόπου τῶν δύο τε-
λικῶν Ν.

Ἄλλ' ἀφίεται καὶ τοῦτο νὰ τρέχη ὡς τρέχει, τυφλὸς δὲ τυφλὸν
ὀδηγεῖ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Νομβρίου 1884.

ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΙΣΙΔΩΡΙΔΗΣ ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ

Τῇ Δεσποινίδι Σ. Β.....*

Εἰς τὴν αὐγὴν τοῦ ἔαρος καλὸν τὸ ἄνθος θάλλει,
Ἄλλὰ κ' εἰς τ' ὠραιότερον προσθέτει χάριν ἢ ὄσμη.
Ὁμοίως, θεῖον ἄρωμα, διπλασιάζει καὶ κοσμεῖ
ἢ τῆς ψυχῆς εὐγένεια τοῦ σώματος τὰ κάλλη.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1884.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Τῷ Κυρίῳ Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ.

Ἐντὸς τοῦ κάλυκος αὐτοῦ, εὐῶδες, ζωγόνον
τὰ πέριξ τέρει καὶ κοσμεῖ τὸ βόδον τῶν λειμώνων.
Πλὴν τὸ βόδον τῆς ποιήσεως καὶ μεγαλοφυΐας
παντοῦ ἐκπέμπει ἄρωμα, παντοῦ ἀκτίνας θείας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1883.

Α. Ε. ΙΓΓΑΕΗΣ

Διδάκτωρ τὰ Νομικὰ

Τῇ καλλικελάδῳ Κυρίᾳ Α. Β.

Εἰς τὸ λεύκωμά του ὁ Πραίτωρ, ὡς ἄλλος νομοθέτης,
νόμους ἔγραψε πρὸς πάντας καὶ δικαίου ὄρισμόν.
Εἰς τὸ λεύκωμα ὅμως τοῦτο πᾶς θνητὸς, πᾶς μουσηγέτης,
ὅτε Ὀρφεὺς, θραύων τὴν λύραν, ἀποδίδει θαυμασμόν!

Α. Ε. Ι.

* Τὸ δημοσιευόμενον ὠραῖον τοῦτο τετράστιχον τοῦ διαπρεποῦς ἡμῶν συνεργάτου κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆ, ἀνέκδοτον ὅλως, ἀντέγραψε διὰ τὴν «Ποικίλην Στοάν» ὡς καὶ ἕτερα ἔμμετρα λαμπρὰ ἔργα, εὐγενῆς καὶ λόγιος φίλος ἐκ τοῦ ποικίλου καὶ διακεκριμένου Λεωκώματος τῆς ἐμμούσου Δεσποινίδος Σ. Ε. Βαλτατζῆ.